

УДК 37.014.623:37.015.311:37.091.12

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-7\(37\)-1454-1463](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-7(37)-1454-1463)

Мартиненко Лариса Анатоліївна аспірантка 2 курсу, кафедра професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, тел.: (098)807-93-91, <https://orcid.org/0009-0004-1771-8534>

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ПЕДАГОГІВ І БАТЬКІВ У СИСТЕМІ ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ

Анотація. У статті розкрито важливість партнерської взаємодії між педагогами та батьками у процесі підтримки обдарованої дитини в умовах сучасної школи. Авторка на основі власного педагогічного досвіду акцентує увагу на необхідності системної співпраці, яка включає відкриту комунікацію, спільне планування освітньої траєкторії, емоційну підтримку та гнучкий підхід до розвитку індивідуальних здібностей учня.

Представлено типові форми партнерської взаємодії між педагогами та батьками обдарованих дітей, а саме: індивідуальні консультації, спільне планування освітньої траєкторії, участь батьків у шкільних проєктах, тематичні батьківські зустрічі, освітні платформи та електронна взаємодія.

Акцентовано на ознаках обдарованої дитини (висока пізнавальна активність, швидке засвоєння нової інформації, незвичні ідеї, творче мислення, загострене почуття справедливості, соціальна чутливість або замкнутість).

Визначено типові труднощі у взаємодії школи й родини щодо підтримки обдарованих дітей. До найбільш важливих труднощів у взаємодії школи й родини віднесено: пасивність батьків у навчальному процесі; завищені або занижені очікування батьків; недостатня комунікація між педагогом і родиною; суперечливе бачення стратегії розвитку дитини; нерозуміння емоційних потреб обдарованої дитини.

Встановлено, що партнерська взаємодія педагогів і батьків – це не просто форма співпраці. Це – система взаємної підтримки, обміну досвідом, спільного пошуку найкращих рішень для гармонійного розвитку обдарованої дитини. Вона вимагає часу, емоційних інвестицій, вміння чути й розуміти одне одного, бажання не тільки нав'язувати, а й приймати точки зору. Але саме ця взаємодія дає змогу побачити дитину в усьому її багатогранному потенціалі, допомогти їй не розгубити себе, а, навпаки, знайти шлях до самореалізації.

Ключові слова: педагог, батьки, партнерство, підтримка, взаємодія.

Martynenko Larysa Anatolyivna 2nd year graduate student, department of professional and pedagogical, special education, andragogy and management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, tel.: (098)807-93-91, <https://orcid.org/0009-0004-1771-8534>

PARTNERSHIP BETWEEN TEACHERS AND PARNTS IN THE SUPPORT SYSTEM FOR GIFTED CHILDREN

Abstract. The article highlights the importance of partnership-based interaction between teachers and parents in supporting gifted children within the modern school environment. Drawing on her own teaching experience, the author emphasizes the need for a systematic collaboration that includes open communication, joint planning of the educational trajectory, emotional support, and a flexible approach to developing each student's individual abilities.

The author emphasizes the signs of a gifted child (high cognitive activity, rapid assimilation of new information, unusual ideas, creative thinking, a keen sense of justice, social sensitivity or isolation).

Typical difficulties in the interaction between schools and families in supporting gifted children are identified. The most important difficulties in the interaction between school and family include: passivity of parents in the educational process; overestimated or underestimated expectations of parents; insufficient communication between teacher and family; contradictory vision of the child's development strategy; misunderstanding of the emotional needs of a gifted child.

It has been established that partnership interaction between teachers and parents is not just a form of cooperation. It is a system of mutual support, exchange of experience, and joint search for the best solutions for the harmonious development of a gifted child. It requires time, emotional investment, the ability to hear and understand each other, and the desire not only to impose but also to accept points of view. But it is this interaction that allows us to see the child in all his or her multifaceted potential, to help him or her not to lose himself or herself, but, on the contrary, to find a way to self-realization.

Keywords: teacher, parents, partnership, support, interaction.

Постановка проблеми. У сучасному освітньому просторі дедалі більше уваги приділяється не лише забезпеченню базового рівня знань учнів, а й виявленню, підтримці та розвитку їхніх індивідуальних здібностей.

Серед учнівської молоді зростає кількість дітей, які демонструють високий рівень інтелектуальної, творчої, спортивної або соціальної обдарованості. Саме такі діти потребують особливої педагогічної уваги, чуйності, гнучких методів навчання та підтримки, а також спеціального психологічного супроводу. Проте жодна система інституційної підтримки не буде повноцінною, якщо вона існує ізольовано від родинного виховання. Саме тому сьогодні як ніколи актуальним є питання партнерської взаємодії педагогів і батьків у процесі формування сприятливого середовища для всебічного розвитку обдарованої дитини.

Педагогічна практика показує, що успішність дитини з високим потенціалом наряду залежить від того, наскільки тісним і довірливим є зв'язок між учителем і батьками. Обдарованість, незалежно від її виду, вимагає системної підтримки. Її не можна зводити лише до позакласних занять, участі в олімпіадах чи індивідуального плану навчання. Потрібен комплексний підхід, де обидві сторони – родина і школа – не просто виконують свої функції, а стають партнерами, що діють в унісон, із спільною метою: створити умови, у яких дитина зможе не тільки досягати результатів, а й зберігати внутрішню гармонію, відчувати впевненість у собі, розвивати власну ідентичність [8, с. 38].

На жаль, практика засвідчує, що батьки не завжди готові до такого співробітництва. Часто вони очікують, що вчитель самостійно виявить і розвине здібності дитини, не залучаючи родину до цього процесу. У той же час деякі педагоги уникають глибшої взаємодії, вбачаючи в ній додаткове навантаження. Однак саме відкритий діалог, взаємне визнання авторитетів, обмін інформацією, взаємна підтримка і готовність до співпраці дозволяють побачити в дитині не просто учня, а особистість з унікальними потребами та перспективами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему розвитку обдарованої особистості досліджують українські науковці: О. Антонова, М. Гальченко, Д. Корольов, В. Кремень, Н. Лавриченко та ін.

Багато зарубіжних дослідників, зокрема, Р. Валлеран, К. Віллард-Холт, Б. Керр, С. Лі, С. Содано, Л. Терман, Дж. Рензуллі, Р. Хейсс говорять про партнерську взаємодію педагогів і батьків у системі підтримки обдарованої дитини.

Аналізуючи сутність поняття «обдарованість», О. Антонова зазначає, що «обдарованість багатогранна, її прояви залежать від віку і характеризуються значною індивідуальністю, що визначається виключно своєрідним поєднанням різних сфер психіки обдарованої людини» [1, с. 84].

Д. Корольов аналізує когнітивні та особистісні чинники обдарованості, психологічну діагностику обдарованості, характеристики

розвивального освітнього середовища для обдарованих, психологічну допомогу обдарованій молоді [5, с.176].

Н. Лавриченко стверджує, що обдарованим людям із розвиненим соціальним та емоційним інтелектом властиві такі якості: стійкість до стресу, самоактуалізація, асертивність, розв'язання проблем, оптимізм, реалістична диспозиція, адекватна самооцінка, незалежність, гнучкість, соціальна солідарність і відповідальність тощо [6, с. 174].

Тому **метою** цієї статті є не лише окреслення важливості партнерства в системі підтримки обдарованої дитини, а й осмислення цього процесу крізь призму власного педагогічного досвіду, з конкретними прикладами, труднощами й успіхами, що формують розуміння ефективної взаємодії школи й родини.

Виклад основного матеріалу. У педагогічній практиці неодноразово доводиться працювати з дітьми, які виявляли нестандартні інтелектуальні здібності, творчий потенціал, глибоку допитливість або надзвичайно високий рівень мотивації до навчання [9, с. 48]. Водночас дедалі більше переконуємося: жодна, навіть найпрофесійніша педагогічна стратегія не матиме повного ефекту без активної, гнучкої і довірливої взаємодії з батьками дитини. Саме партнерство школи й родини стає ключовим чинником ефективної підтримки та розвитку обдарованої дитини. Це не просто формальне співробітництво – це глибока система взаєморозуміння, співучасті та спільної відповідальності за інтелектуальний і емоційний розвиток дитини [7, с. 39].

Обдарована дитина – це не лише успішний учень, який легко справляється з навчальними завданнями. Часто це особистість з особливою чутливістю, схильністю до глибоких роздумів, нестандартним мисленням і, нерідко, з внутрішньою вразливістю.

Практика засвідчує, що є діти, які випереджають однолітків у логічному мисленні, але водночас не можуть знайти спільної мови з ровесниками. Діти, які створюють дивовижні творчі проєкти, але губляться перед викликами звичайного тестування.

Саме тому важливо, щоб і вчителі, і батьки усвідомлювали: обдарованість – це не тільки про «високі бали», а насамперед – про потребу дитини у розумінні, підтримці, визнанні її унікальності.

Слід запрошувати батьків до обговорення не лише навчальних досягнень, а й емоційного стану, мотиваційного фону, комунікативних викликів. Особливо цінним є момент, коли батьки починають ділитися власними спостереженнями про дитину вдома: що їй цікаво, які теми захоплюють, які книги читає, як поводить себе у вільний час. Ця інформація – безцінна. Вона дає змогу побачити повнішу картину, скоригувати підходи,

підібрати індивідуальні завдання або запропонувати участь у відповідних конкурсах, проєктах, майстер-класах тощо.

Неодноразово стикаємося з ситуаціями, коли батьки недооцінювали обдарованість своєї дитини [4, с. 55]. Через власні стереотипи або досвід вони сприймали її інакшість як «незручність» або «забаганку». Тут на перший план виходить завдання педагога – делікатно, але наполегливо допомогти родині побачити потенціал дитини. Часто це вимагає часу і довіри.

Слід не форсувати подібні розмови, але постійно створювати умови для діалогу: тематичні консультації, зустрічі в малих групах, індивідуальні бесіди, спільні проєкти, де дитина може розкритися і в присутності батьків, і серед інших дорослих. І коли батьки починають пишатися своєю дитиною, не тільки за її оцінки, а за її думки, бачення, творчість – це справжня перемога партнерської взаємодії.

У роботі з обдарованими дітьми потрібно надавати великого значення елементам індивідуалізації та диференціації навчання. Але зробити це ефективно можливо лише за умови, якщо батьки стають співниками вчителя: розуміють, чому певні завдання відрізняються, підтримують ініціативу дитини вдома, беруть участь у реалізації навчальних проєктів. Наприклад, коли дитина зацікавилась темою екології, потрібно з родиною скласти разом план її дослідницького проєкту. Батьки беруть на себе організаційні моменти – фото, зйомку відео, експедицію до найближчого лісу, – вчитель допомагає з методикою дослідження, питаннями, презентацією. Проєкт вийде не лише успішним – він стане важливою точкою зростання для дитини і водночас – прикладом дієвого партнерства між родиною й школою.

Ще одним важливим аспектом є психологічна підтримка. Обдаровані діти часто мають загострене почуття справедливості, схильність до перфекціонізму, високу емоційну чутливість. [3, с.59] Вони можуть різко реагувати на невдачі, критику, не сприймати авторитарність або формалізм. Педагогічна практика показує, що і педагог, і батьки повинні діяти злагоджено. Саме завдяки партнерству з батьками можна «врятувати» внутрішню мотивацію дитини, яка через кілька критичних зауважень з боку вчителя чи однокласників може закриватися в собі. Спільно з родиною потрібно розробили алгоритм підтримки, ввести елементи щоденника емоцій, щотижневих «рефлексивних листів» і персональних бесід.

Усі ці приклади засвідчують: партнерська взаємодія – не просто педагогічна тенденція. Це життєва необхідність, коли йдеться про розвиток і щастя обдарованої дитини. Педагог не може замінити родину, а родина не може виконати роль вчителя.

Але разом можна створити умови, за яких дитина не лише розвине свої здібності, а й відчужує підтримку, повагу і натхнення.

Успішна підтримка обдарованої дитини у школі неможлива без усвідомлення системності та багаторівневості цього процесу. Щоб обдарованість не залишилася лише потенціалом, а справді розквітла, необхідне злагоджене партнерство між усіма учасниками освітнього процесу. У першу чергу – між педагогами та батьками. Це партнерство має будуватися не на формальному спілкуванні чи епізодичних контактах, а на сталих, продуманих, взаємозбагачувальних формах взаємодії, у яких важливим є не лише обмін інформацією, а й спільне планування, ухвалення рішень і рефлексія дій.

У практиці виникають ситуації, коли саме правильно організована комунікація між родиною і вчителем відкриває перед дитиною нові горизонти. Бувають й випадки, коли брак порозуміння, неузгодженість у поглядах або недовіра значно гальмують розвиток навіть дуже здібного учня. Тому, щоб наочно показати ключові елементи успішної взаємодії між педагогами та батьками, а також ті виклики, які можуть виникати на цьому шляху, ми створили підсумкову таблицю. Вони відображають:

- різноманіття форм партнерської взаємодії, які використовують педагоги;
- спільну відповідальність у виявленні й розвитку здібностей обдарованої дитини, з розподілом ролей педагога і батьків;
- типові труднощі в комунікації між школою та родиною і можливі практичні шляхи їх подолання.

Ці таблиці не є вичерпним переліком, але вони допомагають структурувати й осмислити те, що часто відбувається інтуїтивно або спонтанно. І найголовніше – вони дають змогу не лише говорити про партнерство, а й перетворити його на конкретну педагогічну дію.

Таблиця 1

**Форми партнерської взаємодії між педагогами та
батьками обдарованих дітей**

№	Форма взаємодії	Характеристика	Приклади реалізації у школі
1.	Індивідуальні консультації	Персональне обговорення досягнень, емоційного стану, труднощів дитини.	Регулярні зустрічі вчителя з батьками раз на місяць.

№	Форма взаємодії	Характеристика	Приклади реалізації у школі
2.	Спільне планування освітньої траєкторії	Визначення пріоритетів, тем, конкурсів, додаткових занять.	Розробка індивідуального плану розвитку.
3.	Участь батьків у шкільних проєктах	Спільна участь родини у підготовці та реалізації заходів.	Екскурсії, наукові фестивалі, благодійні акції.
4.	Тематичні батьківські зустрічі	Колективне обговорення особливостей розвитку обдарованих дітей.	Тренінги, практикуми, круглі столи.
5.	Освітні платформи та електронна взаємодія	Сучасні цифрові засоби для обміну інформацією.	Google Classroom, спільні таблиці, месенджери.

Таблиця 2

Ознаки обдарованої дитини та роль родини і педагога у виявленні й розвитку здібностей

№	Ознаки обдарованості	Роль батьків	Роль педагога
1.	Висока пізнавальна активність	Заохочують до досліджень і запитань	Створює розвивальне середовище
2.	Швидке засвоєння нової інформації	Надають додаткові ресурси для навчання	Диференціює навчальні завдання
3.	Незвичні ідеї, творче мислення	Підтримують унікальність дитини	Організовує творчі конкурси, проєкти
4.	Загострене почуття справедливості	Пояснюють норми, сприяють емоційному зростанню	Формує демократичний стиль взаємодії
6.	Соціальна чутливість або замкнутість	Спостерігають, звертаються до фахівців	Працює в тандемі з психологом, корекційним педагогом

Таблиця 3

**Типові труднощі у взаємодії школи й родини щодо підтримки
обдарованих дітей та шляхи їх подолання**

№	Труднощі взаємодії	Причини виникнення	Шляхи подолання
1	Пасивність батьків у навчальному процесі	Перевантаження, недовіра до школи	Особисті зустрічі, створення позитивного іміджу школи
2	Завищені або занижені очікування батьків	Невизначеність критеріїв обдарованості	Просвітницька робота, тренінги для батьків
3	Недостатня комунікація між педагогом і родиною	Відсутність ефективних каналів взаємодії	Впровадження електронних щоденників, чатів, освітніх платформ
4	Суперечливе бачення стратегії розвитку дитини	Відмінності у цінностях та поглядах	Спільне планування освітньої траєкторії, медіація вчителя
5	Нерозуміння емоційних потреб обдарованої дитини	Стереотипи, ігнорування психологічного компоненту розвитку	Консультації з психологом, участь у семінарах із емоційного інтелекту

Аналіз наведених таблиць дозволяє зробити кілька важливих висновків щодо ефективності та необхідності партнерської взаємодії у процесі підтримки обдарованої дитини.

По-перше, форм співпраці може бути значно більше, ніж традиційні батьківські збори чи консультації, до яких звикла школа минулого. Сьогоднішня педагогіка потребує гнучкості, творчості та відкритості. Онлайн-зв'язок, спільне планування, батьківські клуби, освітні платформи – це не додаткові інструменти, а базові елементи нової культури взаємодії.

По-друге, обдарованість має багато вимірів, і часто вона виявляється не у високих оцінках, а у нестандартному мисленні, глибоких емоціях, схильності до рефлексії. Батьки бачать дитину в повсякденному житті, а вчитель – у контексті навчання та соціалізації. Тільки спільне обговорення

ознак і проявів обдарованості дозволяє точно визначити потреби дитини, уникнути помилкових оцінок і створити оптимальне освітнє середовище.

По-третє, таблиця з труднощами нагадує, що успішна взаємодія – це не завжди про легкість і порозуміння. Це – про роботу над комунікацією, про вміння слухати і чути, поступатися і шукати компроміси. Але саме ця праця над відносинами – запорука того, що дитина почуватиметься у безпеці, отримає визнання, підтримку та натхнення.

Таким чином, таблиці не лише ілюструють окремі аспекти теми, а й формують більш глибоке розуміння партнерства як педагогічної цінності. [2, с. 53] Кожен учитель, який прагне працювати з обдарованими дітьми, має пам'ятати: немає ефективної роботи з талантом без тісного зв'язку з родиною. І навпаки – кожен батько чи мати має усвідомлювати, що лише разом зі школою можна допомогти дитині реалізувати її потенціал повністю й без внутрішніх втрат. У цій єдності й є справжня сила освітнього партнерства – того, що не лише розвиває дитину, а й змінює саму школу на краще. Слід зазначити, що партнерство між педагогом і батьками вимагає зусиль, відкритості, вміння чути і бути почутим. Це не завжди легкий шлях, але безперечно – один із найцінніших і найрезультативніших у професійній діяльності. Адже саме в співпраці народжуються найкращі рішення, найцікавіші ідеї і найсильніша підтримка для тих, хто цього найбільше потребує – для талановитих, щирих, неповторних дітей.

Партнерська взаємодія педагогів і батьків – це не просто форма співпраці. Це – система взаємної підтримки, обміну досвідом, спільного пошуку найкращих рішень для гармонійного розвитку обдарованої дитини. Вона вимагає часу, емоційних інвестицій, вміння чути й розуміти одне одного, бажання не тільки нав'язувати, а й приймати точки зору. Але саме ця взаємодія дає змогу побачити дитину в усьому її багатогранному потенціалі, допомогти їй не розгубити себе, а, навпаки, знайти шлях до самореалізації.

Висновки. Слід зазначити, що обдарованість не завжди проявляється відразу і не завжди має гучні зовнішні ознаки. Вона часто потребує тонкого педагогічного чуття і глибокого батьківського прийняття. Коли ці два ресурси об'єднуються, виникає той самий «синергетичний ефект», коли дитина починає не просто «добре вчитися», а жити зі смыслом, захопленням і вірою в себе. Справжнє покликання сучасного вчителя – бути не лише носієм знань, а й ініціатором партнерства, де разом із батьками ми творимо простір довіри, свободи й розвитку для наших талановитих дітей. Отже, у центрі успішної педагогіки завжди буде Людина – маленька, з великим потенціалом, яку разом допомагають виростити два важливих крила: школа і родина. Лише разом вони здатні підняти її у високе, світле майбутнє.

Література:

1. Антонова О. Є. Обдарованість: сутність, структура, технології розвитку. Шляхи і методи забезпечення подальшого творчого зростання обдарованої молоді: наук.-метод. зб. / За заг. ред.. І.І. Якухна, Л.В. Корінної. Житомир: ЖОППО, 2008. С. 78–89.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : «Либідь», 2020. 280 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: «Академвидав», 2021. 352 с.
4. Кононко О. Л. Дитина в дошкільні роки: психологічний супровід розвитку. Київ : «Слово», 2020. 208 с.
5. Корольов Д. К. Психологія обдарованості: навчальний посібник. Київ: Видавництво «Міленіум», 2024. 176 с.
6. Лавриченко Н. Соціально обдарована особистість: здібності, якості, розвиток. Нова педагогічна думка, 2020. № 3. С. 172–177.
7. Павленко Р. О. Психологічні основи розвитку обдарованості в дітей. Харків : «Основа», 2022. 192 с.
8. Савченко О. Я. Компетентнісно орієнтоване навчання у початковій школі. Київ : «Педагогічна думка», 2021. 240 с.
9. Ягупов В. В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2023. 472 с.

References:

1. Antonova , O. E. (2008). Obdarovanist': sutnist', struktura, tehnologii rozvitku [Giftedness: essence, structure, development technologies]. *Shljahi i metodi zabezpechennja podal'shogo tvorchogo zrostannja obdarovanoї molodi -Ways and methods of ensuring further creative growth of gifted youth*, 78–89 [in Ukrainian].
2. Beh, I. D. (2020). *Vihovannja osobistosti [Personality education]*. vol.1-2). Kіiv : «Libid'» [in Ukrainian].
3. Dichkivs'ka , I. M. (2021). *Innovacijni pedagogichni tehnologii [Innovative pedagogical technologies]*. Kіiv: «Akademvidav» [in Ukrainian].
4. Kononko , O. L. (2020). *Ditina v doshkil'ni roki: psihologichnij suprovid rozvitku [Child in preschool years: psychological support for development]*. Kіiv : «Slovo» [in Ukrainian].
5. Korol'ov , D. K. (2025). *Psihologija obdarovanosti[Psychology of giftedness]*Kіiv: Vidavnictvo «Milenium»[in Ukrainian].
6. Lavrichenko , N. (2020). Social'no obdarovana osobistist': zdibnosti, jakosti, rozvitok. *Nova pedagogichna dumka -New pedagogical thought*, 3, 172–177 [in Ukrainian].
7. Pavlenko , R. O. (2022). *Psihologichni osnovi rozvitku obdarovanosti v ditej [Psychological foundations of the development of giftedness in children]*. Harkiv : «Osnova» [in Ukrainian].
8. Savchenko, O. Ja. (2021). *Kompetentnisno orientovane navchannja u pochatkovij shkoli [Competency-oriented teaching in primary school]* Kіiv : «Pedagogichna dumka» [in Ukrainian].
9. Jagupov, V. V. (2023). *Pedagogika [Pedagogy]*. Kіiv : «Centr uchbovoї literaturi» [in Ukrainian].